

ЕЛЕКТРОННІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Казанджиєва М.С., к.пед.н., доц.
Сумський державний університет
info@drl.sumdu.edu.ua

В сучасному науковому-навчальному обігу ефективні освітні технології нерозривно пов'язані з відкритими освітніми ресурсами, застосуванням електронних засобів навчання і дистанційних технологій. Основними характеристиками навчального процесу за таких умов стають доступність контенту, мобільність, гнучкість, індивідуальна спрямованість процесу навчання. Зупинимося детальніше на останньому критерії – індивідуальній спрямованості навчальної траєкторії студента.

Які саме індивідуальні особливості особистості вважалися критеріями індивідуального підходу до навчання в традиційній парадигмі і у який спосіб вони враховувалися? Зазвичай проголошувалася ідея диференціації та індивідуалізації навчання, врахування індивідуальності учня (студента) в навчальному процесі. Проте на практиці чи не єдиним варіантом виявлялося врахування лише однієї з численних індивідуальних особливостей особистості, найчастіше – рівня знань. Відтак звичний для класичної освіти паперовий формат демонстрував переважно один варіант подання навчальної інформації без можливості принаймні мінімальної диференціації (за винятком хіба що ступеня складності завдань, що в підручниках позначався зірочкою).

Використання ІКТ в процесі навчання принципово змінило ситуацію. Нове інформаційно-освітнє середовище пропонує перехід до нового формату подання інформації – електронного. Перевагами такого формату є мультимедійність (відео, аудіо, тексти, графіка, анімація тощо), інтерактивність (відсутність педагога як «проміжної ланки» між студентом і навчальним контентом), гіперзв'язок (можливість швидкого пересування між розділами електронного засобу навчання) тощо.

З використанням ЕЗН процес навчання стає динамічним, сучасним, різноманітним, насиченим, а головне – придатним до індивідуалізації, а засоби навчання набувають нових дидактичних якостей. Можливість індивідуалізації навчання забезпечується варіативністю інформаційно-освітнього середовища, що створює нові комунікаційні умови, забезпечує нові форми організації, подання навчального контенту, управління ним і т. ін. Звідси трансформується і завдання освітніх установ: опцію «передання знань» змінює опція «створення умов для набуття знань, умінь, засвоєння способів діяльності».

Навіть приблизний перелік критеріїв індивідуалізації демонструє «безмежність» вибору, зумовленого різноманіттям якостей і рис психіки і особистості студента: це особливості інтелектуальної, волевої, емоційної сфери; особливості поведінки, мовлення; працездатність, акцентуації характеру, ступінь невротизації, здібності та інтереси тощо. В нових умовах навчання багато критеріїв з цього переліку вже стали або найближчим часом можуть стати основою індивідуалізації та диференціації навчання саме завдяки можливостям ІКТ. Йдеться насамперед про такі критерії, як спрямованість особистості, схильності, інтереси, індивідуальний стиль навчання (залежний від типу мислення і провідної модальності сприйняття), фізичні особливості (зір, слух тощо), власний темп навчання та деякі інші.

Саме такий індивідуальний підхід до навчання в остаточному підсумку сприятиме розвитку індивідуальності особистості, тому, що прийнято називати особистісно-орієнтованим навчанням.

Література:

1. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/>
2. Умное будущее. Реформирование образования повлечет формирование нового общества. – Режим доступу: http://elearningrussia.ru/last/e_learning_2012

Електронні засоби та дистанційні технології для навчання протягом життя: тези доповідей X Міжнародної науково-методичної конференції, м. Суми, 13–14 листопада 2014 р. – Суми : Сумський державний університет, 2014. – С. 51-52.